

DOCUMENTATIENOTA

CRB 2019-0739

Methodologische nota m.b.t. de bouw van een reeks over
de loonsubsidies in Frankrijk van 1996 tot 2017

CCE
Conseil Central de l'Economie
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
CRB

**Methodologische nota m.b.t. de bouw van een reeks over de
loonsubsidies in Frankrijk van 1996 tot 2017**

Inleiding

Volgens de wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen (hierna “de wet van 1996”), die op 19 maart 2017 werd herzien, moet de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven in het Verslag Werkgelegenheid-concurrentievermogen verslag uitbrengen over drie statistische reeksen:

- De absolute loonkostenhandicap
- De absolute loonkostenhandicap gecorrigeerd voor het productiviteitsniveau
- De loonkostenhandicap gecorrigeerd voor verminderingen van de werkgeversbijdragen en loonsubsidies in België en in de referentielidstaten sinds 1996

De absolute loonkostenhandicap is in de wet van 1996 gedefinieerd als de verhouding tussen, enerzijds, het niveau van de uurloonkosten verminderd met de loonsubsidies in België en, anderzijds, het niveau van de uurloonkosten verminderd met de loonsubsidies in de drie referentielidstaten.

Om de reeks loonkostenhandicap gecorrigeerd voor verminderingen van de werkgeversbijdragen en loonsubsidies in België en in de referentielidstaten sinds 1996 te kunnen berekenen, moeten nog methodologische aspecten betreffende de loonsubsidies worden besproken. Het is met name noodzakelijk om vergelijkbare gegevens over de loonsubsidies in België en in de drie referentielanden sinds 1996 te verkrijgen. Voor Frankrijk bestaat evenwel geen continuë reeks die teruggaat tot 1996; de gegevens zijn pas beschikbaar vanaf 2009 volgens het ESR2010, het nieuwe Europees systeem van nationale en regionale rekeningen. Een reeks gegevens over de loonsubsidies in de periode 1996-2011 bestaat, maar ze beantwoordt aan de vorige norm ESR1995. Als we beide reeksen vergelijken tijdens de drie gemeenschappelijke jaren (2009 tot 2011), constateren we evenwel aanzienlijke verschillen. Een dergelijke breuk in de reeks van de loonsubsidies is toe te schrijven aan verschillen in de tenuitvoerlegging van de vroegere referentiemethodologie (ESR1995), waardoor geen internationale vergelijking mogelijk is¹.

Het doel van deze nota is een verklaring te geven voor de waargenomen verschillen tussen de loonsubsidiereeks in Frankrijk (rubriek D.391) volgens het ESR1995 en de bestaande reeks sedert de inwerkingtreding van de norm ESR2010 alsook methodologische pistes voor te stellen voor de bouw van een continuë reeks voor de periode 1996-2017. In punt 1 wordt het begrip loonsubsidies gedefinieerd en wordt het gebied dat ze bestrijken gespecificeerd om de redenen voor de reeksbreuk te kunnen begrijpen. In punt 2 geven we aan welke wijzigingen bij de overschakeling op het ESR2010 een impact hadden op de loonsubsidies. In punt 3 worden methodologische pistes voor de reconstructie van een continuë reeks voorgesteld.

¹ Het nieuwe Europees systeem van nationale en regionale rekeningen (ESR2010) is een hele vooruitgang in vergelijking met de vorige versie van 1995 op het vlak van de harmonisatie van de methodologie alsook m.b.t. de precisie en de striktheid van de concepten, de definities, de classificaties en de boekhoudregels die noodzakelijk zijn om een coherente, betrouwbare en vergelijkbare statistische beschrijving van de economieën van de lidstaten en van de Unie zelf mogelijk te maken. Zie Europese Commissie (2013), *Système européen des comptes - SEC2010, collection Manuels et instructions*, Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, blz. 105 <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5925793/KS-02-13-269-FR.PDF/cfd0cb42-e51a-47ce-85da-1fbf1de5c86c>

1 Definitie en toepassingsgebied van de loonsubsidies

Het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen (ESR) definieert de subsidies als betalingen om niet die door de overheid worden gedaan aan ingezeten producenten. Rubriek D.3 van de nationale rekeningen is eraan gewijd, maar de meer specifieke “subsidies op de loonsom en op het aantal werknemers” worden geboekt in de subrubriek D.39 (“Niet-productgebonden subsidies”), die ook subsidies om de vervuiling terug te dringen, rentesubsidies voor ingezeten productie-eenheden en overcompensatie van btw door de toepassing van het forfaitaire stelsel bevat. Om het bedrag van de subsidies op de loonsom en op het aantal werknemers te verkrijgen, moeten deze bijgevolg worden geïsoleerd van de andere soorten van subsidies op de productie in rubriek D.39.

Het ESR definieert de subsidies op lonen en arbeidskrachten als “subsidies op de totale loonsom of op het totale aantal werknemers, dan wel op het in dienst hebben van bepaalde categorieën personen (lichamelijk gehandicapten, langdurig werklozen)” of “subsidies op de kosten van door ondernemingen georganiseerde of gefinancierde opleidingsprogramma’s”².

In het kader van het ESR1995 werd de lidstaten evenwel de vrijheid gelaten om maatregelen die nochtans beantwoordden aan de definitie van subsidies op lonen en arbeidskrachten elders dan in rubriek D.39 te boeken. Die vrijheid werd evenwel opgeheven in het kader van het ESR2010, waardoor de landen voortaan de regels strikt moeten toepassen en alles wat onder de loonsubsidies valt in D.39 moeten boeken.

De met loonsubsidies gelijkgestelde maatregelen (“gelijksoortige maatregelen”) die door sommige landen evenwel elders dan in D.39 werden geboekt, hadden vooral betrekking op gerichte verlagingen van werkgeversbijdragen en op belastingkredieten.

1.1 Gerichte verlagingen van werkgeversbijdragen

In het kader van de boekhoudnormen van het ESR1995 werden dus verschillen waargenomen in de manier waarop de lidstaten de gerichte verlagingen van werkgeversbijdragen boekten. Sommige boekten ze wel degelijk in rubriek D.39 zoals werd aanbevolen, terwijl andere ze boekten in de vorm van minder ontvangsten van sociale bijdragen³. Eurostat heeft bij de overschakeling op het ESR2010 de tweede methode gevalideerd, wat impliceert dat die gerichte verlagingen van werkgeversbijdragen worden geboekt in D.39 omdat ze worden beschouwd als subsidies op de loonsom, het aantal werknemers of het in dienst hebben van bepaalde categorieën personen dan wel als subsidies op de kosten van door ondernemingen georganiseerde of gefinancierde opleidingsprogramma’s. We wijzen erop dat deze andere manier van boeken ook impliceert dat de lonen van de werknemers (D.1) naar boven worden herzien wat hun component “sociale bijdragen” (D.12) betreft, net zoals de subsidies aan ondernemingen.

² Ibidem

³ Nationale Bank van België, 2014, Rekeningen van de overheid (2014-09)
https://www.nbb.be/doc/dq/n_method/m_nndb1409.pdf

1.2 Belastingkredieten

Ook de behandeling van de belastingkredieten werd geüniformeerd onder het ESR2010 ten aanzien van de methoden die onder het ESR1995 waren toegestaan. Er moeten twee soorten van belastingkredieten worden onderscheiden: terugbetaalbare en niet-terugbetaalbare. De terugbetaalbare belastingkredieten zijn die waarvoor de belastingbetaler een terugbetaling van de overheid kan krijgen als het fiscale voordeel de verschuldigde belasting overschrijdt. De niet-terugbetaalbare belastingkredieten geven aanleiding tot geen enkele terugbetaling van belastingen omdat de belastingverlaging het verschuldigde bedrag niet kan overschrijden.

Het ESR2010 schrijft voor dat de terugbetaalbare belastingkredieten voortaan worden beschouwd als overheidsuitgaven en niet langer als minder ontvangsten zoals het geval was onder het ESR1995. Bijgevolg moet de totaliteit van de verschuldigde bedragen worden geboekt als subsidie-uitgaven, sociale uitkeringen, lopende of kapitaaloverdrachten volgens de aard van het belastingkrediet. Bovendien moet de uitgave worden geboekt op het ogenblik dat de begunstigde zijn vordering door de fiscus doet erkennen, ongeacht het ogenblik waarop de storting effectief wordt gedaan.

2 In Frankrijk

In 2014 hebben de nationale rekeningen van de lidstaten van de Europese Unie de regels en definities inzake subsidies op lonen en arbeidskrachten in het kader van de overschakeling op het ESR2010 strikt moeten naleven, met name inzake de behandeling van de gerichte verlagingen van werkgeversbijdragen en van de terugbetaalbare belastingkredieten. Deze wijziging was ook van toepassing op Frankrijk, dat een aantal aanpassingen moest uitvoeren, wat tot gevolg had dat de subsidies aan bedrijven naar boven werden herzien.

Als we in Tabel 2-1 de gegevens over de loonsubsidies in Frankrijk onder het ESR1995 en het ESR2010 vergelijken voor de drie gemeenschappelijke jaren, constateren we inderdaad grote niveauverschillen.

Tabel 2-1: De loonsubsidies in Frankrijk

ESR2010 (in miljoenen euro's)	2009	2010	2011
Loonsubsidies in D.391	6911	7893	6272
ESR1995 (in miljoenen euro's)	2009	2010	2011
Loonsubsidies in D.391	2606	3107	1512

Bronnen: verslag EGCW (2013) en Insee

In Frankrijk heeft de overschakeling op het ESR2010 ertoe geleid dat de terugbetaalbare belastingkredieten op basis van de betaalde lonen als uitgaven zijn terechtgekomen in de rubriek D.391 (subsidies op lonen, subrubriek van D.391 en specifiek voor Frankrijk), terwijl ze onder het ESR1995 als minder belastingen (of minder ontvangsten) werden geboekt. Dit verklaart het niveauverschil tussen beide reeksen. Zoals we zien in Tabel 2-2 met de terugbetaalbare kredieten en hun bedragen sinds 1996, worden het belastingkrediet leerlingwezen, het belastingkrediet winstdeling en het CICE (crédit d'impôt pour la compétitivité et l'emploi), die gebaseerd waren op de personenbelasting of op de vennootschapsbelasting, voortaan geboekt in D.391. Dit is ook het geval voor het belastingkrediet huisarbeid in loondienst (waarvoor de particulier rechtstreeks werkgever is, d.w.z. dat er geen intermediaire dienstverlener is).

Bovendien werden de subsidies voor de opleiding van het personeel onder het ESR1995 geboekt in de rubriek D.393 (Tenlasteneming van andere productiekosten) of D.399 (Overige exploitatiesubsidies). Vandaag zijn ze opgenomen in D.39, wat ook deels de breuk tussen beide reeksen verklaart.

Tabel 2-2: De terugbetaalbare belastingkredieten in Frankrijk

In miljoenen euro's		1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BK op basis van de personenbelasting																							
BK vakbondsbijdragen	D.759														0	0	0	0	149	151	152	154	152
BK duurzame ontwikkeling	D.92								330	350	400	990	1873	2100	2.763	2.625	2.000	1.110	668	611	892	1.678	1.686
Werkgelegenheidspremie	D.624					2.518	2.145	2.210	2.450	2.700	3.240	4.520	4.480	3.917	3.311	3.000	2.900	2.353	2.209	2.138	37	0	
BK uitgekeerde inkomsten van vennootschappen	D.759														637	595	0	0	0	0	0		
BK leningsintresten hoofdverblijfplaats	D.392													1.089	1.525	1.920	1.995	1.684	1.229	778	423	147	
BK opvangkosten kinderen < 6 jaar	D.6313													878	920	940	1.025	1.145	1.145	1.175	1.200	1.204	
BK huisarbeid in loondienst														1.682	1.785	1.890	2.000	2.041	1.995	1.986	2.017	2.061	
waarvan: aandeel van huishoudens als werkgevers (66%)	D.391													1.110	1.178	1.247	1.320	1.347	1.317	1.311	1.331	1.361	
waarvan: beroep op dienstverleners (34%)	D.319													572	607	643	680	694	678	675	686	701	
TBK minder belastingen of terugbetaling (D.51)	D51																		2	8	11	9	6
BK leerlingwezen	D.391																		115	97	66	47	41
BK winstdeling	D.391																		1	1	1		
CICE	D.391																		369	775	886	871	
Overige BK	D.399																		57	60	67	74	80
BK op basis van de vennootschapsbelasting																							
BK onderzoek	D.92	395	406	416	427	457	460	470	470	480	982	1.495	1.682	4.297	4.700	5.100	5.200	5.336	5.594	5.690	5.787	5.979	6.301
BK leerlingwezen	D.391										130	270	370	420	440	430	470	490	429	348	213	184	169
BK winstdeling	D.391														0	85	140	33	31	27	19	13	9
Renteloze lening	D.392										2	120	300	500	700	920	1.100	1.260	1.252	1.144	1.066	935	776
Renteloze ecolening	D.392														0	30	70	90	107	125	107	77	53
CICE	D.391																		9.836	16.781	17.490	17.634	
Overige BK	D.399								25	35	111	179	190	247	293	290	300	320	291	324	346	391	486

Bron: Insee

3 Benadering uitgaande van de gegevensbasis Arbeidsmarktbeleidsmaatregelen van Eurostat

Volgens de statistische dienst van het Franse ministerie van Arbeid (Dares) zou de variabele over de overheidsuitgaven “overdrachten aan de werkgevers excl. verlagingen van sociale bijdragen” uit de gegevensbasis Arbeidsmarktbeleidsmaatregelen (AMB) van Eurostat een relevante proxyvariabele voor de post D.391 vormen. Deze variabele heeft het voordeel dat ze beschikbaar is vanaf 1998.

Uit Tabel 3-1 blijkt dat, voor de gemeenschappelijke jaren van beide series, nl. de jaren 2009 tot 2013, de bedragen en de jaarlijkse groeipercentages vrij dicht bij elkaar liggen. Hoewel het veld van de overdrachten aan de werkgevers excl. bijdrageverlagingen niet helemaal identiek is (waardoor het niveau lager ligt), geven deze bedragen een goed beeld van de verdeling, per maatregel, van de bedragen in de post D.391 van de nationale boekhouding en van de ontwikkelingen sedert 1998.

Vanaf 2014 verschillen de bedragen evenwel aanzienlijk, waarbij de stijging van 2013 tot 2014 in de gegevensbasis AMB veel zwakker is dan in de post D.391 van de nationale boekhouding. Dit verschil is toe te schrijven aan het feit dat de overdrachten aan de werkgevers excl. bijdrageverlagingen niet het CICE (crédit d’impôt pour la compétitivité et l’emploi) bevatten.

Tabel 3-1: Loonsubsidies in Frankrijk en overdrachten aan de werkgevers excl. Bijdrageverlagingen

ESR2010 (in miljoenen euro's)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
D.391	6.911	7.893	6.272	6.091	6.534	17.915	26.136	27.289	28.116
Groei D.391		14,2%	-20,5%	-2,9%	7,3%	174,2%	45,9%	4,4%	3,0%
Basis AMB - Overdrachten aan de werkgevers excl. bijdrageverlagingen	5967	6984	5050	4977	5418	6485	6794	7283	nb
Groei basis AMB - Overdrachten aan de werkgevers excl. bijdrageverlagingen		10,0%	17,0%	-27,7%	-1,5%	8,9%	19,7%	4,8%	7,2%

Bronnen: Eurostat, Insee

Als we de bedragen van het CICE vanaf 2014 (zie Tabel 3-2) toevoegen aan de reeks van de overdrachten aan de werkgevers excl. bijdrageverlagingen voor de jaren 2014 tot 2017, krijgen we gelijksoortige bedragen als in de reeks D.391. Ook de groeipercentages van beide reeksen liggen dicht bij elkaar.

Tabel 3-2: Loonsubsidies in Frankrijk en overdrachten aan de werkgevers excl. bijdrageverlagingen verhoogd met het CICE

ESR2010 (in miljoenen euro's)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
D.391	6.911	7.893	6.272	6.091	6.534	17.915	26.136	27.289	28.116
Groei D.391		14,2%	-20,5%	-2,9%	7,3%	174,2%	45,9%	4,4%	3,0%
CICE (in duizenden euro's)						10205	17556	18376	18505
Basis AMB - Overdrachten aan de werkgevers excl. bijdrageverlagingen + CICE	5967	6984	5050	4977	5418	16690	24350	25659	nb
Groei basis AMB - Overdrachten aan de werkgevers excl. bijdrageverlagingen + CICE		10,0%	17,0%	-27,7%	-1,5%	8,9%	208,1%	45,9%	5,4%

Bronnen: Eurostat, Insee

4 Bouw van een continuë reeks over de loonsubsidies in Frankrijk van 1996 tot 2017

De reeks van de overdrachten aan de werkgevers excl. bijdrageverlagingen uit de gegevensbasis Arbeidsmarktbeleidsmaatregelen van Eurostat is de beste variabele om de reeks D.391 te benaderen. Het is dan ook op basis van die reeks dat we een retropolatie op D.391 hebben gemaakt om de ontbrekende jaren, van 2008 tot 1996, te verkrijgen. Concreet gezien hebben we de vroegere gegevens herberekend door de groeipercentages van de overdrachten aan de werkgevers voor de betrokken jaren toe te passen. De reeks van de overdrachten aan de werkgevers is wel pas beschikbaar vanaf 1998. Voor 1996 en 1997 zijn we uitgegaan van een nulgroei.

Tabel 4-1 bevat de opnieuw samengestelde reeks.

Tabel 4-1: Opnieuw samengestelde reeks D.391

(In miljoenen euro's)	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
a) D.391														6911
Groei D.391														
h) Basis AMB - Overdrachten aan de werkgevers excl. bijdrageverlagingen + CICE	5932	5932	5932	6860	7325	7691	7707	7188	6112	5637	6224	6170	5425	5967
Groei basis AMB - Overdrachten aan de werkgevers excl. bijdrageverlagingen + CICE		0,0%	0,0%	15,6%	6,8%	5,0%	0,2%	-6,7%	-15,0%	-7,8%	10,4%	-0,9%	-12,1%	10,0%
Opnieuw samengestelde reeks D.391	6871	6871	6871	7946	8484	8908	8926	8326	7079	6529	7209	7146	6283	6911
Groei opnieuw samengestelde reeks D.391		0,0%	0,0%	15,6%	6,8%	5,0%	0,2%	-6,7%	-15,0%	-7,8%	10,4%	-0,9%	-12,1%	10,0%

Bronnen: Eurostat, Insee, berekeningen van het secretariaat

Tabel 4-2: Opnieuw samengestelde reeks D.391 (vervolg)

(in miljoenen euro's)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
a) D.391	7893	6272	6091	6534	17915	26136	27289	28116
Groei D.391	14,2%	-20,5%	-2,9%	7,3%	174,2%	45,9%	4,4%	3,0%
h) Basis AMB - Overdrachten aan de werkgevers excl. bijdrageverlagingen + CICE	6984	5050	4977	5418	16690	24350	25659	
Groei basis AMB - Overdrachten aan de werkgevers excl. bijdrageverlagingen + CICE	17,0%	-27,7%	-1,5%	8,9%	208,1%	45,9%	5,4%	
Opnieuw samengestelde reeks D.391	7893	6272	6091	6534	17915	26136	27289	28116
Groei opnieuw samengestelde reeks D.391	14,2%	-20,5%	-2,9%	7,3%	174,2%	45,9%	4,4%	3,0%

Bronnen: Eurostat, Insee, berekeningen van het secretariaat